

2. normalita osobnosti, etiologie psychických onemocnění

zpracovala: Alice Prokopová

Souvislost psychopatologie s normalitou

kritéria normality

- normativní (vzhledem k celku – k pomyslné „normě“, v podstatě statistické kritérium)
- nenormativní (myšlenkově zajímavější kritéria, vedou k uvažování o podstatě psychického zdraví, nemoci)
 -
 -
 -

Etiologie psychických poruch

K porozumění psychickému onemocnění (jeho charakteristice, průběhu a jiným aspektům) je velice důležitá znalost jeho **etiologie** (*aitia řec.* = příčina)

- Představy o příčinách duševních chorob procházely (–ejí) vývojem, souvisí s převládající psychopatologickou teorií (resp. modelem nemoci),
 - příklady (nejen!) z minulosti (*např. xenofobní přístup k psychicky nemocným v různých dobách a na různých místech... atp.*)
 - současnost
 - biomedicínský model
 - psychosociální model
- Duševní poruchy lze třídit do tří základních okruhů podle **etiologických** faktorů:
 - **Endogenní** duševní poruchy, vycházející z dědičnosti a konstituce jedince, tj. z genetického základu a z formování tělesných a psychických funkcí v průběhu jeho života
 - **Organické** duševní poruchy, k nimž dochází po úrazu nebo nemoci, které mají za následek přímé či nepřímé trvalé poškození mozku (psychické poruchy při cévním onemocnění mozku, duševní poruchy v seniu, psychické poruchy při poranění mozku, mentální retardace a další).

Z hlediska toho, **kdy** na člověka působí organické faktory, negativně ovlivňující jeho duševní zdraví (noxy – škodlivé vlivy), můžeme označovat duševní poruchy jako:

- **prenatální**, a to:

2. normalita osobnosti, etiologie psychických onemocnění

zpracovala: *Alice Prokopová*

- **prekoncepční** (před oplozením): např. dědičnost (hereditární faktory, *heredito* lat. = dědit), nedostatek živin, vitamínů, působení škodlivých látek (prostřednictvím matky),
- **postkoncepční** (po oplození): působení škodlivin na vývoj plodu (záření, toxické látky), úraz a poškození embrya či plodu, mimořádný stres matky atd.
- **perinatální** (porodní vlivy během porodu): mechanické poškození mozkové tkáně, nedostatečný přívod kyslíku do mozku dítěte atd.
- **postnatální** (po narození): záněty mozku a mozkových blan, úraz hlavy, otřes mozku, mozkový nádor, intoxikace, metabolické poruchy, poruchy žláz s vnitřní sekrecí.
- **Psychosociální**, jejich zdrojem jsou psychosociální vlivy okolí na jedince v průběhu jeho vývoje, od stavu prenatálního až do stáří. Vliv zátěží a konfliktů, složitých událostí či situací – krizí jak dlouhodobých tak jednorázových (deprivace, stres, trauma, traumatizace) ap.
 - **psychogenní** (těžiště – individuální prožívání, individuální reakce, hledisko „životní cesty“...)
 - **sociogenní** (těžiště – nepříznivé podmínky sociálního prostředí, sociálně psychologické hledisko)toto dělení nelze považovat za zcela přesné, obě skupiny faktorů se prolínají.

Duševní poruchy mají většinou tzv. **polymorfní etiologii**: uvedené podmínky vzniku duševních poruch nelze redukovat na jednu jedinou vyvolávající příčinu – jsou zpravidla výsledkem vzájemné interakce všech uvedených příčin, různě zastoupených.